

Fővárosi Törvényszék
30.G.42.139/2020/15-I.

A Fővárosi Törvényszék az 1000. sz. Ügyvédi Iroda (1034 Budapest, Zápor utca 23., fszt.2., ügyintéző: dr. Dantesz Péter Antal ügyvéd) által képviselt

5.) I. rendű és

II. rendű felperesnek a

Ügyvédi Iroda

ügyintéző:

ügyvéd)) által

képviselt AXA Bank Belgium S.A. (Place du Trone 1, 1000 Brussels, Belgium) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A bíróság a peres felek közötti, 2009. május 25-én kelt, banki ügyletazonosító számú, közjegyzői okiratba foglalt, „I. Önálló zálogjoggal biztosított Részben Deviza Hitelkiváltási Célú Kölcsönszerződés” elnevezésű szerződést az ítélethozatalig érvényessé nyilvánítja és kötelezi az alperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az I. és II. rendű felperes mint egyetemleges jogosult részére 802.035,- (nyolcszázkettőezer-harmincöt) forintot.

Kötelezi az alperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az I. és II. rendű felperes mint egyetemleges jogosult részére 112.053,- (száztizenkettőezer-ötvenhárom) forint perköltséget; ezt meghaladóan a peres felek maguk viselik a saját költségeiket.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 (tizenöt) napon belül a Fővárosi Törvényszéken benyújtandó, a Fővárosi Ítéltáblához címzett fellebbezésnek van helye.

A bíróság figyelmezteti a feleket, hogy a perben alkalmazandó, a veszélyhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III.6.) Korm. rendelet értelmében annak rendelkezései a határidők folyását nem érintik, tehát a fellebbezési határidőbe beleszámít a 2021. március 8-a és 2021. április 5-e közötti időszak (szigorított védekezés) ideje.

A másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálhatja el, ha a fellebbezés csak a kamatfizetésre, a perköltség viselésére vagy összegére, illetve a meg nem fizetett illeték vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik, az előzetes végrehajthatósággal, a teljesítési határidővel vagy a részletfizetés engedélyezésével kapcsolatos, továbbá ha a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul. Ezen esetekben a tárgyalás megtartását a fellebbező fél fellebbezésében, a fellebbező fél ellenfele pedig a fellebbezés kézhezvételétől számított nyolc napon belül kérheti. Ugyancsak tárgyaláson kívül bírálja el a fellebbezést a másodfokú bíróság, ha a felek ezt kérték. Tárgyaláson kívül bírálhatja el a fellebbezést a másodfokú bíróság, ha megítélése szerint – tekintettel a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelemben, illetve fellebbezési ellenkérelemben foglaltakra – az ügy eldöntése tárgyaláson kívül is lehetséges.

A fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására akkor kerülhet sor, ha az új tény vagy az új bizonyíték az első fokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél

tudomására, feltéve, hogy az - elbírálása esetén - reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna. A fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására, vagy az első fokú bíróság által mellőzött bizonyítás lefolytatásának indítványozására akkor is sor kerülhet, ha az az első fokú határozat jogszabálysértő voltának alátámasztására irányul.

A jogi képviselővel eljáró felek a határozat ellen benyújtott fellebbezéshez mellékelt közös kérelemben indítványozhatják, hogy az anyagi jogszabály megsértésére alapított fellebbezést közvetlenül a Kúria bírálja el. Vagyoni jogi ügyben a felek akkor indítványozhatják a Kúria eljárását, ha a fellebbezésben vitatott érték az ötszázezer forintot meghaladja. A fellebbezésben új tényre, illetve új bizonyítékokra hivatkozni nem lehet. A fellebbezést tárgyaláson kívül, a felülvizsgálati eljárásra irányadó szabályok megfelelő alkalmazásával bírálják el. A határozat ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

A jogi képviselet kötelező az ítélet előtti eljárásban az ítélet ellen fellebbezést (csatlakozó fellebbezést) előterjesztő fél számára. A jogi képviselő közreműködése nélkül eljáró fél perbeli cselekménye és nyilatkozata hatálytalan. Ha jogi képviselővel a perorvoslati eljárás során a perorvoslati kérelmet előterjesztő félnek kell rendelkeznie, és a kérelmet előterjesztő fél nem rendelkezik jogi képviselővel, vagy a megszűnt jogi képviseletének pótlásáról felhívás ellenére nem gondoskodik, a perorvoslati kérelmet a bíróság hivatalból elutasítja.

I n d o k o l á s

Az alperes logójával ellátott, „Kölcsönkérelem” elnevezésű, annak fejlécén az I. rendű felperes, 7. oldalán mindkét felperes által aláírt okirat 6. oldala szerint a kölcsönigénylő büntetőjogi felelőssége tudatában kijelenti és aláírásával igazolja, hogy – egyebek mellett – az Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól szóló kiadványban foglaltakat megismerte és az abban foglaltak alapján tudomásul vette, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra. Az okirat fejléce a partnercég neve alatt az Kft. nevét tartalmazta, a keltezés 2009. április 30.

Az alperes (képviseletében eljár az AXA Bank Europe SA Magyarországi Fióktelepe) mint bank, hitelező és zálogjogosult, az I. és II. rendű felperes mint adós/zálogkötelezett 2009. május 25. napján kelt, banki ügyletazonosítóval ellátott, ügyszámon közjegyzői okiratba foglalt szerződést kötött, „I. Önálló zálogjoggal biztosított Részben Deviza Hitelkiváltási Célú Kölcsönszerződés” megjelöléssel. A szerződés 1. pontja (A szerződés tárgya, a kölcsön célja és igénybevétele) 1. pontjának értelmében a hitelező kötelezettséget vállal arra, hogy a jelen szerződésben meghatározott feltételekkel az adós részére 26.949,00,- CHF devizanemben nyilvántartott kölcsönt nyújt a jelen közjegyzői okirat II. részében megjelölt ingatlanon alapított önálló zálogjog fedezet mellett, az adós pedig kötelezi magát a kölcsön és e szerződés szerinti járulékaik hitelező részére történő megfizetésére. Adós tudomásul veszi, hogy a bank a kölcsönt összegéből legfeljebb 4.575.000,- Ft-nak megfelelő (a Banknak a folyósítás napjára jegyzett devizavételi árfolyamán átszámított) deviza összeget folyósít (a továbbiakban: folyósítási limit), amely deviza összeg tartalmazza a jelen szerződés 3.2. pontjában meghatározott folyósítási jutalékot is. Amennyiben a kölcsön teljes összege a folyósítási limit miatt nem került folyósításra, az igénybe nem vett résszel a kölcsön összege automatikusan lecsökken, és az így esetlegesen fennmaradó összeg folyósítását az adós a későbbiekben sem követelheti. Az 1.2. pontban meghatározottan a kölcsön célja az OTP Bank Nyrt. kiváltásra kerülő kölcsönt nyújtónál fennálló 15.047,00,- CHF összegű kölcsön kiváltása.

A 3. pont rendelkezett a Kölcsön futamidejéről és járulékairól. A 3.2 pontban rögzítetten az adós a folyósított kölcsön összege után folyósítási jutalékot köteles fizetni, melynek mértéke 75.000,- Ft, mely összeget a bank az adós jelen szerződés aláírásával adott felhatalmazása alapján jogosult a folyósításra kerülő kölcsön folyósítás napjára a bank által jegyzett devizavételi árfolyamon számolt forint ellenértékéből levonni. A 3.6. pont rögzítette a bank által egyoldalúan változtatható ügyleti kamat mértékét, amelynek induló mértéke évi 4,60%. Az éves ügyleti kamatláb a futamidő alatt ¼ éves kamatperiódusonként változó. A 3.7. pontban meghatározottan adós az igénybe vett kölcsön összege után a folyósítás időpontjától havonta a bank által egyoldalúan változtatható mértékű kezelési költséget köteles fizetni, melynek induló mértéke: évi 1,9% százalék. A 3.10. pont értelmében a teljes hiteldíjmutató: évi 7,22%. A 4. pont (A Kölcsön törlesztése) 3.1. pontjának értelmében az adós az öt terhelő, a kölcsön devizanemében meghatározott fizetési kötelezettségeket azok forint ellenértékének a bank számú, jelen kölcsönhöz kapcsolódó forint hiteleszámlási számlájára történő átutalásával köteles teljesíteni. A fizetési kötelezettségét az adós legkésőbb a tartozás esedékességének napján érvényes, a hitelező által az adott devizanemre meghatározott és az Üzletszabályzatban rögzítettek szerint közzétett devizaeladási árfolyamon köteles teljesíteni úgy, hogy a forint ellenérték legkésőbb az esedékesség napján a fenti számlán rendelkezésre álljon. A hitelező az esedékesség napján a jelen pontban meghatározott árfolyamon átszámítja az adós nyilvántartási devizanemben meghatározott fizetési kötelezettségeit forintra, és ezen összeggel megterheli a forint hiteleszámlási számlát. Ezzel egyidejűleg az adós devizatörlesztéseinek nyilvántartására szolgáló számlán jóváírja az adós által a jelen pontban meghatározott módon teljesített fizetéseket. A forint hiteleszámlási számlára átutalt összegek után a bank kamatot nem fizet. Késedelmes teljesítés esetén (ha az esedékességi napon a hiteleszámlási számla egyenlege, illetve a hiteleszámlási számlához kapcsolódó hitelkeret részben vagy egészben nem nyújt fedezetet) a hitelező az esedékesség napja helyett az adós általi átutalás napján terheli meg a forint hiteleszámlási számlát a jelen pontban meghatározott árfolyamon kiszámolt forint összeggel, és számolja el devizában törlesztésként. Amennyiben az adós igénybe vette a hitelkeretet, az általa a hiteleszámlási számlára átutalt összegek elsősorban a hitelkeretből igénybe vett kölcsön törlesztésére számolandók el, csak ezt követően fordíthatók a kölcsön törlesztésére a jelen pontban meghatározott módon.

A 10. pont (Kockázatfeltáró nyilatkozat) értelmében:

A kölcsön kockázataival kapcsolatban az adós kijelenti, hogy az erre vonatkozó, hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Jelen szerződés aláírásával adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette, és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít.

Felperesek 2012. november 14. napján végtörlesztéssel éltek; a kölcsönszerződés hatályban léte alatt – a 4.575.000,- Ft kölcsönösszeg folyósításától a végtörlesztésig, utóbbi összeg figyelembe vételével – 2009. június 25. és 2012. október 27. között mindösszesen 7.352.695,- Ft-ot fizettek meg az alperesnek.

A felek között megtörtént a 2014. évi XL. törvény (DH 2 tv.) szerinti felülvizsgált elszámolás.

Felperesek keresetükkel az alperessel 2009. május 25-én megkötött, részben deviza hitelkiváltási célú, deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatot a fogyasztó felperesekre hárító feltételeinek (a 4.3.1. pont támadott szövegrésze, valamint a 10. pont) tisztességtelenségén alapuló érvénytelenségének és annak megállapítását kérték, hogy a szerződés I.3.7. pontjában kikötött kezelési költségre vonatkozó feltétel is tisztességtelen, ezért semmis. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását és annak megállapítását kérték, hogy az alperes velük szemben fennálló tartozása 1.252.252 Ft, csak az árfolyamkockázatot áthárító, az I.4.3.1. és I.10. pontba foglalt feltételek tisztességtelensége esetén 802.035 Ft, csak a kezelési költséget felszámító, az I.3.7. pontba foglalt feltétel tisztességtelensége esetén 951.297 Ft.

A 4.3.1. pont támadott szövegrésze, valamint a 10. pont kapcsán (árfolyamkockázati tájékoztatás) utaltak a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § (1), (6) és (7) bekezdéseire, az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209/A. §-ára és 209. § (1) és (4) bekezdéseire, a 2/2014. számú PJE határozat 1. pontjára, valamint az EUB C-26/13-as számú ügyben hozott ítélet 67., 70. és 74. pontjára. Álláspontjuk szerint a 9. pont elnevezésével ellentétben nem kockázatteltárás, hanem egyoldalú kockázattelepítés. Hangsúlyozták, az árfolyamkockázat nem mosható össze a kockázat lehetséges kimenetelével, az árfolyamváltozással. Összefoglaló jelleggel előadták, a szerződés kockázatteltárása nem felelt meg az EUB C-51/17. sz. ítéletében, valamint ezen ítélet által hivatkozott más EUB ítéletekben a világos és érthető tájékoztatás alábbi feltételeinek: 1. Tájékoztatás a nemzeti fizetőeszköz súlyos leértékelődésének lehetőségéről. 2. Tájékoztatás a külföldi kamatlábak megemelkedésének törlesztőrészletekre gyakorolt hatásáról. 3. Tájékoztatás mindazon körülményekről, amelyekről a szerződés megkötésekor a bank tudhatott és mely körülmények a későbbiekben a szerződés teljesítését befolyásolták. 4. A tájékoztatást a szerződés megkötését megelőzően olyan időpontban kell megtenni, mely lehetőséget biztosít a fogyasztónak, hogy alaposan megismerhesse a feltételeket és megfontolhassa azt, hogy e feltételek mellett elkötelezi-e magát. A fenti négy feltétel konjunktív feltételrendszer alkot. A szerződés I.10. pontjában meghatározott „jelentős mértékű” kockázat az uniós jog által meghatározott fogalom, és semmiképpen nem azonos a korlátlan kockázattal.

Az érvénytelenség jogkövetkezménye tárgyában hivatkoztak a Kúria Konzultációs Testületének 2019. június 19-i üléséről készült emlékeztetőjében foglaltakra, abból kiemelték, hogy a felek közötti jelentős egyenlőtlenséget ki kell küszöbölni, továbbá az utal a 2014/17/EU irányelv (30) preambulumbekzdésére tekintettel megállapított 23. cikkének (4) és (6) bekezdésében meghatározott 20%-os árfolyamkockázatra, mint amelyet az uniós jogalkotó olyannak tekintett, amelyet a fogyasztó tájékoztatás hiányában viselni köteles. Mindez tehát azt jelenti, hogy a felperes viseli az árfolyamkockázatot mindaddig, amíg a szerződéskötéskor irányadó MNB árfolyamemelkedése meg nem haladja a 20%-ot. Ennek kapcsán mellékelték számításukat (30.G.41.869/2019/6. sorszámú perirat), mely szerint a jogkövetkezmények levonása körében a keresetet abban módosították, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása körében alperes felperesek felé fennálló tartozása 2019. november 3. napján 1.252.252,- Ft. A szerződés I.10. pontjának érvénytelensége megállapítása esetére a fennálló tartozás 802.035,- Ft. Ez utóbbi összeget kimunkáló számításukban feltüntették valamennyi törlesztő részlet megfizetésének időpontját és összegét (a végtörlesztést is figyelembe véve 7.352.695,- Ft-ot fizettek meg); a CHF összes befizetést árfolyamkockázat nélküli induló MNB árfolyamon; az MNB árfolyamot max. 20%-os árfolyamkockázati plafonnal; a CHF összes befizetést max. 20%-os árfolyamkockázati plafonnal számolt MNB árfolyamon; a kamatot és kezelési költséget; az eltelt napok számát; továbbá a CHF befizetéseket tőke/kamat megbontás szerinti bemutatását árfolyamkockázat nélkül és max. 20%-os

árfolyamkockázati plafonnal, ezen belül a tőketartozást hó elején CHF-ben; a kamatot és kezelési költséget CHF-ben; a tőke CHF-et; a tőketartozást hó végén CHF-ben. A folyósításkori MNB árfolyam 188,69 volt, a maximum 20%-os árfolyamkockázati plafon 226,43. Az eredeti CHF-ben meghatározott kölcsönösszeg MNB árfolyamon 24.246,13 CHF, az összes befizetés CHF árfolyamkockázat nélkül a folyósításkor rögzült árfolyamon 38.967,08 CHF, az összes befizetés max. 20%-os árfolyamkockázati plafon mellett 32.880,49 CHF. A számítást kétféleképpen végezték el:

1./ Az árfolyamkockázat nélküli elszámolásra vonatkozóan, mégpedig a forintosításkor megküldött ellenőrzött elszámolás adatainak alapul vételével a folyósításkor rögzült MNB árfolyam mellett történő átszámítással, az alábbiak szerint: kamat + kezelési költséget számítva a hónap elején fennálló tőketartozásra, amit a kimutatás 4. oszlopában az árfolyamváltozás nélküli CHF értéken az adott napi tranzakcióval levonva és a fennmaradó résszel csökkentve a tőketartozást. Ezt göngyöltve adódik, hogy a felperesek 2012. november 14-én 9.201,26 CHF-vel, amit a folyósításkori árfolyammal megszorozva túlfizették a tartozást. A túlfizetést a minden félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal számolva az alperes tartozása 2019. november 30-án 1.736.184,- Ft és 250.100,- Ft kamat, azaz mindösszesen 1.986.284,- Ft.

2./ A maximum 20%-os árfolyamkockázati plafonnal számolva az elszámolás menete az alábbi: kamat + kezelési költséget számítva a hónap elején fennálló tőketartozásra, amit a kimutatás 6. oszlopában a kimutatott 20%-os árfolyamváltozással számolt CHF értéken az adott napi tranzakcióval levonva és a fennmaradó résszel csökkentve a tőketartozást. Ezt göngyöltve adódik, hogy a felperesek 2012. november 14-én 3.096,12 CHF-vel, amit a 20%-os ($188,69 \times 1,2 = 226,43$) árfolyam plafonnal megszorozva 701.048,- Ft-tal túlfizették a tartozást. A túlfizetést a minden félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal számolva az alperes tartozása 2019. november 30-án 701.048,- Ft és 100.987,- Ft kamat, azaz mindösszesen 802.035,- Ft.

A megismételt eljárás során a 2./ számítási módszer alapján kimunkált 802.035,- Ft megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Hangsúlyozták, hogy az alperes megismételt eljárás során a jogkövetkezményi kereset tárgyában előadott nyilatkozata nem minősül érdemi vitatásnak, ugyanis nem jelölt meg olyan okot, ami miatt az elszámolást vitatná és nem nyilatkozott arról sem, hogy azt mennyiben, milyen mértékben vitatja. Alperes – úgy tűnik – az elszámolás elveivel kapcsolatban tett észrevételt, mely körben a Kúria Konzultációs Testületének jogértelmezését hívta fel, amely az Alkotmánybíróság 3297/2020. (VII.17.) sz. végzésének értelmében nem vehető figyelembe. A 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 2020. április 1-től hatályos 27/A. §-a kifejezetten tiltja a jogértelmezési célú állásfoglalások közzétételét, ezért a bíróságnak a megismételt eljárásban a jogkövetkezmények levonása körében erre figyelemmel kell eljárnia és mellőznie kell a korábbi testületi jogértelmezéseket. A szerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye a jogszabályokban rendezett jogintézmény. A Ptk. 209/A. § (2) bekezdése értelmében a tisztességtelen szerződési feltétel nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, a jogkövetkezmények levonása körében pedig a DH 2 tv. 37/A. §-a az irányadó. A tisztességtelen szerződési feltételek a szerződésből kiesnek, azok a fogyasztót nem kötik, ez azonban nem zárja ki a felek közötti elszámolást.

Alperes kérte a kereset elutasítását.

Álláspontja szerint a kölcsönszerződés 10. pontjában egyértelmű tájékoztatást adott a felperesnek az árfolyamkockázatról. Kiemelte, hogy a felperes közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot tett arról, miszerint tisztában van a kockázatokkal, szintúgy azzal is, hogy a megállapított törlesztőrészlet akár jelentős mértékben is emelkedhet. A deviza alapú hitelek nyújtásának időszakában semmilyen

piaci/hatósági előrejelzés, szakmai elemzés nem jelezte előre a gazdasági válság miatt bekövetkező, kiugróan magas árfolyamváltozást. Az árfolyam lehetséges változásának a becslése a hitel/kölcsönszerződésnek nem tartalmi eleme, így erre alapozva a szerződések nem támadhatók. Utalt a 2/2014-es PJE határozat tisztességtelenség vizsgálata körében irányadó megállapításaira. Felperes a kölcsönigénylési kérelmében kifejezetten nyilatkozott arról, hogy az ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól szóló kiadványban foglaltakat megismerte, továbbá tudomásul vette, hogy az esetleges árfolyamváltozások miatt az általa igényelt deviza alapú kölcsön magasabb kockázatot jelent egy forinthitelhez képest (A/3). A felperes által aláírásával igazoltan átvett ügyféltájékoztató is tartalmazta a fentieket (A/4). Az alperesi tájékoztatás a 6/2013-as számú PJE határozat 3. pontjában lefektetett követelményeknek is maradéktalanul megfelel.

A megismételt eljárásban az árfolyamkockázati tájékoztatásra vonatkozó jogkövetkezményi keresetről tett előadása szerint vitatta az összegszerűségről előterjesztett számítást. Álláspontja szerint a közbenső ítélet alapján érvénytelen szerződést az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével érvénytelenné lehet nyilvánítani. Erre a Kúria Konzultációs Testülete 2019. június 19-i üléséről készült emlékeztetőben foglaltak alapul vételével kerülhet sor, annak szem előtt tartásával, hogy az abban foglaltak nem tartalmazzák a bíróságokra nézve kötelező rendelkezéseket. Álláspontja szerint a szerződés Konzultációs Testület által ajánlott azon megoldás szerinti érvényessé nyilvánítása az elfogadható módszer a szerződő felek közötti jogviszony helyreállítására, mely szerint a kirovó pénznem a forint válik, és az ügyleti kamat az irányadó forintkamat szerződéskötéskori értékének kamatfelárral növelt értékével egyenlő. A második, a deviza-forint átváltási árfolyam maximálására vonatkozó javaslat nem támogatható, mivel a szerződő felek eredeti szerződéskötéskori akarata semmiképpen nem irányult arra, hogy egymással olyan deviza alapú kölcsönszerződést kössenek, amely a forint gyengülése esetére az adós árfolyamkockázatát maximálja. A szerződés és a kockázattartó nyilatkozat ettől éppen, hogy szögesen eltérő kikötést tartalmazott. Erre tekintettel nem elfogadható az árfolyamkockázat 20%-ban történő maximálása.

A jogerős közbenső ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyre tekintettel kérte a tárgyalás felfüggesztését; ezen kérelmét utóbb nem tartotta fenn.

A bíróság 2019. december 3-án kelt, 30.G.41.869/2019/12. számú ítéletével a keresetet elutasította. A Fővárosi Ítéltábla 2020. november 18-án kelt, 13.Gf.40.061/2020/11. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy a peres felek között 2009. május 25-én banki ügyletazonosító számú önálló zálogjoggal biztosított részben deviza hitelkiváltási célú kölcsönszerződés érvénytelen; az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezést mellőzte. A másodfokú perköltséget a felpereseknél együttesen 40.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban és 100.200 forint fellebbezési illetékben, míg az alperesnél 40.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban állapította meg. A másodfokú bíróság közbenső ítéletének indokolása [50]-[72] pontjai értelmében a perbeli kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés egészének érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül. Az indokolás [73] pontja előírta, hogy a kölcsönszerződés tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségének alkalmazható jogkövetkezményéről – az EUB C-118/17. számú ítéletében kifejtett szempontokra is figyelemmel – az elsőfokú bíróságnak kell döntenie a felek közötti elszámolásra is kiterjedően. A [75]-[77] pontban kifejtett indokolás értelmében a kezelési költséget szabályozó szerződéses kikötés tisztességtelenségen alapuló érvénytelensége nem állapítható meg.

A bíróság utal arra, hogy az alapeljárás során lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapíthatóan a felek nyilatkozataiból és a csatolt okiratokból megállapíthatóan a felperesek mint adósok/zálogkötelezettek, az alperes mint bank/hitelező/zálogjogosult között svájci frankban nyilvántartott, a szerződés megkötésekor hatályos Ptk. 523. §-ának (1) bekezdésében meghatározott kölcsönszerződés került megkötésre, melynek biztosítására önálló zálogjogot alapító szerződést kötöttek. A felek a szerződéseket közjegyzői okiratban foglaltan rögzítették. Alperes az érdemi védekezés körében a felperes fogyasztói minőségét, a szerződés fogyasztói jellegét nem vitatta, a bíróság való tényként fogadta el, hogy a szerződés a Ptk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói szerződés, felperesek pedig a d) pont szerinti fogyasztók. Tényként állapítható meg továbbá, hogy a felek között megtörtént a DH 2 tv. szerinti elszámolás, illetve a felperesek végtörlesztése során a szerződés 2012. november 14-én megszűnt. A bíróságnak e keretek között kellett elbírálnia a petitumot.

A szerződéskötéskor hatályos Ptk.237. § (1) bekezdésének értelmében érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani. A (2) bekezdés szerint ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka – különösen uzsorás szerződés, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével – megszüntethető. Ezekben az esetekben rendelkezni kell az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről. Tekintettel a DH 2 tv. 37. §-ára, a jogkövetkezményi elszámolás keretében nem volt helye a Ptk. 237. § (1) bekezdése szerinti eredeti állapot helyreállításának.

A bíróság hangsúlyozza, hogy a fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelensége esetén alkalmazandó elszámolás tárgyában nem alakult ki egységes bírói gyakorlat, továbbá nincsen arra vonatkozó normatív szabályozás, hogy van-e helye pl. a felperesek által előterjesztett, 20%-os árfolyamkockázati plafonnal történő elszámolásnak. A Bszi. 27/A. §-a kizárja a Kúria felek által – a per különböző szakában – hivatkozott konzultációs testületi állásfoglalásának figyelembe vételét, arra vonatkozóan tehát a bíróságnak nincsen – a jogegységi határozatokhoz hasonló – alkalmazási kötelezettsége, sőt az jogszabályi tilalom alá esik. A fenti állásfoglalásban felhívott, az Európai Parlament és a Tanács 2014/17/EU irányelve a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló irányelvének perbeli alkalmazhatóságát ugyanakkor nem ez a jogszabályi tilalom zárja ki, hanem az a tény, hogy e jogi norma a perbeli szerződés megkötésekor még nem volt hatályban. Ettől függetlenül a bíróság a felperesek által az elszámolás körében előterjesztett elszámolást ítélezése alapjául elfogadta, az alábbi indokok miatt.

A felperesek helytállóan érveltek azzal, hogy az alperes – a megismételt eljárásban bírói felhívásra közölt, általános jellegű nyilatkozatában – nem a felperesi elszámolásban közölt számítások egészét vagy annak bármely tételét vitatta, vonta kétségbe annak helytállóságát, hanem a számítások alapjául szolgáló módszertant. Ezért tényként állapítható meg, hogy a – felülvizsgált elszámolás adataiból kiinduló – felperesi számítás valamennyi tétele helytálló, az semmilyen korrekcióra nem szorult. Alperes helytállónak tekintette azon elszámolási módszert, melynek értelmében a kirovó pénznemmé a forint válik, és az ügyleti kamat az irányadó forintkamat szerződéskötéskori értékének kamatfelárral növelt értékével egyenlő, ugyanakkor sem az alapeljárásban, sem a megismételt eljárásban – a jogerős közbenső ítélet alapján megejtendő elszámolási kötelezettség

ismeretében – sem terjesztett elő ilyen alapon nyugvó elszámolást. Ezért a bíróság nem tudott arról meggyőződni, hogy az ilyen tartalmú elszámolás mennyire felelne meg vagy éppen nem felelne meg a felek érdekeinek, mennyiben állítaná helyre a megbomlott értékegyensúlyt. A bíróság az érvénytelenség jogkövetkezménye körében nincs kötve a felek kérelméhez, mindez azonban nem jelenti egyszersmind azt is, hogy a másik fél által előterjesztett elszámolást általános jelleggel vitató fél mentesül az általa helytállónak tekintett elszámolásra vonatkozó peranyag-szolgáltatási kötelezettségétől. Alperes a felperesi elszámolást arra tekintettel nem tartotta elfogadhatónak, hogy a felek eredeti szerződéskötés kori akarata nem irányult az adós árfolyamkockázatát maximalizálására, a szerződés és a peresített kikötés ezzel ellentétes. Ez az álláspont téves. A másodfokú bíróság közbenső ítélete indokolásának [74] pontjában hangsúlyozta, hogy amennyiben a bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményének levonásával a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánítja, az érvénytelenség okának megszüntetésével érvényessé nyilvánított szerződés már nem tartalmazhat érvénytelen kikötést. Fogyasztói szerződésben a tisztességtelen kikötések nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. A perbeli szerződés érvénytelensége a felperesek által peresített szerződési feltételek közül az árfolyamkockázati tárgyú I.4.3.1. pont megjelölt része és az I.10. pont tisztességtelenségéből ered, azon alapul. A perbeli szerződés felperesi kérelemnek megfelelő, ítélethozatalig történő érvényessé nyilvánítása nyilvánvalóan kizárólag az érvénytelenség okának megszüntetésével történhet meg, amely kizárja az I.10. pontban foglalt tartalom alapján történő elszámolást, hiszen éppen – egyebek mellett – ezen szerződéses kikötés eredményezte a szerződés teljes érvénytelenségét.

A Ptk. 209/A. § (2) bekezdésének értelmében fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni. Az EUB 118/17. számú ítéletének indokolása – egyebek mellett – megállapította: „Negyedszer, az ilyen szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegéből eredő következményeket illetően a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése megköveteli – amint azt a jelen ítélet 39. pontja is felidézte –, hogy a tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket [50]. Ötödször, azt a kérdést illetően, hogy az olyan kölcsönszerződést, amilyen az alapügyben szerepel, teljes egészében meg kell-e semmisíteni, ha megállapítják, hogy az abban szereplő valamelyik szerződési feltétel tisztességtelen, hangsúlyozni kell egyfelől, amint arra a jelen ítélet 40. pontja is emlékeztetett, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése a felek közötti egyensúly helyreállítására, nem pedig a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés semmissé nyilvánítására irányul. Másfelől a szerződésnek főszabály szerint úgy kell fennmaradnia, hogy csak a tisztességtelen feltételek elhagyása jelentsen módosulást, ha a belső jogszabályok értelmében a szerződés ilyen módon való fennmaradása jogilag lehetséges (2017. január 26-i Banco Primus ítélet, C-421/14, EU:C:2017:60, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), amit objektív megközelítésből kell vizsgálni (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet, C-453/10, EU:C:2012:144, 32. pont). [51] Márpedig a jelen ügyben – amint arra a jelen ítélet 48. pontja már rámutatott – az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel határozza meg a szerződés elsődleges tárgyát. Így egy ilyen esetben a szerződés érvényben tartása nem tűnik jogilag lehetségesnek, ezt azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell mérlegelnie. [52]”

A Ptk. és a fenti EUB-határozat megállapításai figyelembe vételével a bíróság úgy ítélte meg, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel alapján a felperesek hátrányára kialakult egyenlőtlenség a

szerződés ítélethozatalig terjedő érvényessé nyilvánításával orvosolható, egyidejűleg kötelezte az alperest a felperesi – tételeiben nem vitatott – számítás alapján kimunkált 802.035,- Ft megfizetésére. A 20%-os árfolyamkockázati plafonon alapuló számítást a bíróság arra tekintettel tartotta az ítélet alapjaként felhasználhatónak, hogy a peradatok alapján mindkét fél szerződéses akarata deviza alapú kölcsönszerződés megkötésére irányult, amelynek immanens eleme az árfolyamkockázat, ezzel tehát a felperesek is tisztában voltak, ezért a szerződés érvénytelenségéből nem következik az árfolyamkockázati teher bármelyik fél általi kizárólagos viselése. A felperesek által előterjesztett, számszakilag helytálló elszámolás ezt teljes egészében tükrözte. A perbeli szerződés érvénytelenségének oka az árfolyamkockázat 20%-o plafonban történő maximalizálásával megszüntethető, ez felel meg leginkább a felek között megbomlott egyensúly helyreállításának is.

A bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése és 81. § (1) bekezdése alkalmazásával határozott a perköltség viseléséről. A bíróságnak abból kellett kiindulnia, hogy felperesek több jogcímen kérték a szerződés részbeni, illetve teljes érvénytelenségének megállapítását, és a másodfokú bíróság közbenső ítélete az árfolyamkockázati tájékoztatás hiánya miatt állapította meg a szerződés érvénytelenségét, azonban a kezelési költséget szabályozó szerződéses kikötésre nem. A felperesek által kért megállapítás nem tekinthető önálló igénynek, hanem csupán a felek közti elszámolásra irányuló kereset jogcímét képezi. A pertárgyérték megállapítása során ilyenkor azt az összeget kell irányadónak tekinteni, amely az alkalmazni kért jogkövetkezmény alapján a fél állítása szerint valamelyik fél fennálló tartozása. (Hasonlóan foglalt állást a Kúria a Gfv.VII. 30.410/2017/2. és Gfv.VII. 30.008/2020//2. számú határozatában is.) Ennek megfelelően a felperesek pernyertesek lettek a 802.035,- Ft –os kereseti követelés, míg pervesztesek a 951.297,- Ft-os követelés tekintetében. Tekintettel arra, hogy ezen két összeg között nincsen számottevő különbség, a felek – az alábbi kivétellel – maguk viselik a saját költségüket, így mindkét fél a másodfokú bíróság által reá megállapított 40.000,- Ft + ÁFA összegű ügyvédi munkadíjat, továbbá az alap- és a megismételt eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjat. A fentieket a felperesek által megfizetett 123.906,- Ft eljárási, valamint a másodfokú bíróság által megállapított 100.200,- Ft fellebbezési illetékre értelemszerűen alkalmazva a felperesek viselik az előlegezett illeték 50%-át, a további 50%-át (112,053,- Ft-ot) pedig az alperes köteles megfizetni részükre.

A teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul.

A fellebbezés lehetőségét a Pp. 233. §-ának (1) bekezdése biztosítja. A fellebbezésről szóló tájékoztatás a Pp. 220. § (3) bekezdésén, 256/A. §-a (1) bekezdése b-f) pontjain, 235. §-ának (1) és (3) bekezdésén, 73/A. § (1) bekezdésének a) pontján, valamint 73/B. §-ának (1) és (4) bekezdésén alapul.

A tárgyaláson kívüli ítélethozatal jogszabályi alapja a 112/2021. (III.6.) Korm. rendelet (Veir.II.) 21. §-a, a határidők folyására a Veir.II. 22. §-ának (1) bekezdése alapján figyelmeztette a bíróság a feleket.

Budapest, 2021. március 19.

Dr. Kis Tamás s. k.
bíró

